

Nr 1504

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 156, med förslag till förordning om ändring i förordningen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1299 i Första kammaren)

I proposition nr 156 föreslås en skärpning dels av den allmänna arbetsgivaravgiften och arbetsgivaravgiften till sjukförsäkringen, dels av vissa indirekta skatter. Två motiveringar ges i propositionen för dessa förslag. Den ena är att det krävs en omedelbar förstärkning av statsinkomsterna framför allt mot bakgrunden av de anspråk på statskassan som redan beslutade kostnadskrävande reformer ställer. Den andra är att dämpande åtgärder bör vidtas som riktar sig mot såväl den privata konsumtionen som mot företagen. Finansministern anför att finanspolitiken bör skärpas »i syfte att dämpa den efterfrågan som tar sig uttryck i en alltför högt uppdriven import».

Vad gäller den första motiveringen så bör det erinras om att riksdagen så sent som de sista dagarna i maj fattat beslut angående riksstat för budgetåret 1970/71. Beslutet följde i allt väsentligt regeringens förslag. Om regeringen har åsikten att beslutade reformer kräver en ytterligare förstärkning av statsinkomsterna, borde den inför vårriksdagen ha anmält detta och ställt de förslag den fann lämpliga. Om denna åsikt eventuellt uppstått vid senare tidpunkt bör förslag i vanlig ordning ställas inför nästa års riksdag.

I den valrörelse som avslutades för en månad sedan anfördes icke från regeringens sida, att en omedelbar ytterligare skärpning av den indirekta beskattningen utöver det redan fattade beslutet om höjning av mervärdesskatten förbereddes. Det statsfinansiella läget har icke under månaden efter valet förändrats på något sådant avgörande sätt, att behovet av skatteskarporingar kunnat uppstå under denna tid. Väljarna har icke röstat för nya skatthöjningar. Tvärtom fick kravet på en lindring i den indirekta beskattningen betydande anslutning i den allmänna opinionen. Det måste anses synnerligen anmärkningsvärt att en regering, som lider nederlag i ett val, efter valet framlägger förslag som ytterligare skärper den politik på vilken den lidit detta nederlag.

Inte heller den andra motiveringen för de nu föreslagna skatteskärpningarna kan godkännas. I proposition nr 156 tecknar regeringen en relativt ljus bild av det ekonomiska läget. Problem har visserligen tidigare funnits, men de är nu i huvudsak övervunna. Den svenska varuexporten har under 1970 visat en god utveckling och har under senare månader t. o. m. överstigit den osedvanligt höga importen värdemässigt sett. Valutareserven har legat oförändrad. Den starka lagerökning, som under fjolåret och första halvåret av 1970 skapade en negativ bytesbalans och försämrade valutareserven, tycks nu ha kulminerat. Kostnadsläget har under nuvarande högkonjunktur inte varit någon begränsande faktor för exporten. Industrins orderböcker är i dag bättre fyllda än de varit på många år. Den privata konsumtionens ökning under år 1970 kommer på det hela taget att framstå som modererad, sägs också i propositionen.

Efter denna ljusa målning av läget kommer kravet på omedelbara ingripanden något oväntat. Finansministern anför att landet gick in i år 1970 med en balansbrist i förhållande till utlandet på uppskattningsvis drygt 1 miljard kr. och säger att »vår målsättning måste vara att eliminera detta underskott». Han kräver därför »moderation i löneanspråken och den offentliga sektorns expansion». I stället skall de reala resurserna medvetet styras över till exportindustrin och den utlandskonkurrerande hemmamarknadsindustrin.

Ett lands förhållande till utlandet sådan den uttrycks i bytes- och betalningsbalansen kan givetvis förbättras genom olika åtgärder. Detta kommer då till uttryck i att valutareserven ökar eller att en fortgående minskning stoppas. En under ett tidigare år uppkommen brist kan däremot inte återställas. Det handlar om betalningar som skett, och de kan inte göras om intet. Vad en finansminister kan göra på denna punkt är att idka självkritik därför att han icke genomfört åtgärder som kunde stoppat valutautflödet.

Åtgärder för att förbättra bytes- och betalningsbalansen måste på kort sikt i första hand rikta sig mot grupper och intressen som åsamkar landet valutasvårigheter. Dessa torde icke vara att finna bland Sveriges löntagare utan i helt andra grupper i samhället. Valutakontrollen borde enligt vår mening mycket hårt skäras så att riksbanken och regeringen får ett fastare grepp om läget. Om importen måste skäras ned, så bör det ske genom direkta ingripanden mot lyximporten.

Regeringen vill dämpa efterfrågan för att på den vägen söka minska importen. När man tar ställning till denna fråga måste man se den mot bakgrunden av den mycket starka prisstegring som skett under 1970 och den höjning av mervärdeskatten som beslutats av vårriksdagen. Prisstegringen har pressat ned löntagarnas reallöner och levnadsstandard och därigenom redan inneburit en mycket kraftig begränsning av den köpkraftiga efterfrågan hos majoriteten av folket. Höjningen av mervärdeskatten den 1 januari innebär en ytterligare begränsning av de breda lagrens köpkraft. Om

det i dagens läge finns något s. k. efterfrågeöverskott, så finns det hos helt andra grupper än löntagarna, nämligen hos de stora inkomsttagarna, de stora förmögenhetsägarna, spekulanterna, aktiebolagen, finanskapitalet.

Vårt parti vände sig mot den höjning av mervärdeskatten från 10 till 15 procent som föreslogs av regeringen och beslutades av vårriksdagen. Vi anvisade andra skatteväggar som borde utnyttjas för statsverkets behov. Vår motivering var att mervärdeskatten liksom alla indirekta skatter hårdast belastar de lägre inkomsttagarna och barnfamiljerna. Utifrån samma grundsyn vänder vi oss också mot de nya höjningar av de indirekta skatterna som regeringen nu föreslår. Dessa skattehöjningar kommer att få en starkt prisuppdrivande verkan och förstärker därigenom inflationen.

I stället för att ytterligare skärpa den indirekta beskattningen bör man enligt vår mening mildra densamma för låginkomstgrupperna och barnfamiljerna. En viktig åtgärd är därvid att helt befria alla livsmedel från mervärdeskatt.

En skärpt beskattning är däremot motiverad när det gäller de höga inkomsttagarna, de stora förmögenhetsägarna, spekulanterna, aktiebolagen, de privata stiftelserna m. m. Genom sådana skattehöjningar kan medel också anskaffas för de nödvändiga statliga utgifterna.

En skärpning av bolagsbeskattningen samt av gällande avskrivningsregler för aktiebolagen anser vi vara en bättre metod än att såsom regeringen höja den allmänna arbetsgivaravgiften. Denna drabbar också stat och kommun, vilket i sin tur blir motiv för nya statliga och kommunala skattehöjningar. För det fall riksdagen skulle avslå vårt krav om skärpt bolagsbeskattning anser vi att stat och kommun i varje fall bör befrias från den allmänna arbetsgivaravgiften.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår vi,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 156 måtte besluta att avslå förslagen i proposition nr 156 om ändringar i förordningen om höjd mervärdeskatt på vissa varor, förordningen om skatt på sprit och vin, tulltaxan, om särskild skatt på motorbränslen och om allmän energiskatt;

att riksdagen hos regeringen begär sådan ändring i förordningen om mervärdeskatt, att livsmedel helt undantas från sådan skatt;

att riksdagen i skrivelse till regeringen begär omedelbara förslag om skärpning av beskattningen på höga inkomster, stora förmögenheter, arv och gåvor, aktievinster och markvinster, införande av beskattning på privata stiftelser och reklamutgifter samt begränsning av avdragsrätten för skuldräntor;

att riksdagen måtte avslå förslaget i proposition nr 156 om ändring i förordningen om allmän arbetsgivaravgift samt

i stället besluta att fr. o. m. inkomståret 1970 och tills vidare utta en extra bolagsskatt med 10 procent av den beskattningsbara inkomsten samt vidare för sin del besluta att avskrivningsreglerna för rörelse- och hyresfastigheter återställas till vad som gällde före de år 1969 beslutade ändringarna; och

att riksdagen — därest ovan angivna förslag icke skulle vinna riksdagens bifall — måtte besluta om sådan ändring i förordningen om allmän arbetsgivaravgift att stat och kommun undantages från denna; samt

att vederbörande utskott utarbetar erforderlig lagtext.

Stockholm den 27 oktober 1970

C. H. Hermansson (vpk) Gunvor Ryding (vpk) Eivor Marklund (vpk)
